

**SINAGOGA MARE
DIN BUCUREȘTI,
25 ianuarie 2006**

**Comemorarea
victimelor pogromului
din 21-23 ianuarie 1941**

În memoria evreilor martiri, victime ale persecuției și urii rasiale

**CĂLIN POPESCU
TĂRICEANU,**
prim-ministru
al României

noi înșine și de generațiile viitoare, pentru că istoria nu se repetă decât dacă greșelile sunt aceleași.

Aceasta nu este însă numai o responsabilitate a oamenilor, ci și a statelor. Toleranța, respectul pentru demnitatea umană, pentru drepturile și libertățile tuturor sunt în egală măsură principii etice individuale și valori democratice pe care se sprijină astăzi politica statelor. România și-a însușit și ea acest punct de vedere, iar primul pas este acela de a cunoaște și a accepta trecutul așa cum a fost.

În ultima perioadă, România a făcut pași importanți pentru clarificarea istoriei proprii în ceea ce privește Holocaustul. Cu ocazia Zilei Naționale a Holocaustului, anul trecut au fost organizate mai multe manifestări menite să dea expresie preocupărilor și angajamentului nostru politic de a ne apleca asupra trecutului cu responsabilitate și onestitate [...]. Mai mult, considerăm că studierea Holocaustului trebuie

[...] Șoah nu este numai o rană a poporului evreu, ci a Europei și a întregii umanități. A ne aminti despre drama Holocaustului este, pentru noi, cei de acum, mai mult decât o datorie morală, este o responsabilitate pe care o purtăm față de

să capete importanța cuvenită în programele educaționale din școlile românești. Ministerul Educației și Cercetării a depus eforturi importante în acest sens, iar intenția noastră este de a continua aceste demersuri, în spiritul recomandărilor formulate în Raportul Comisiei de Istorie pentru Studiul Holocaustului în România. Contăm pe sprijinul unor prestigioase instituții precum Memorialul „Yad Vashem” din Ierusalim și Muzeul Holocaustului din Washington, al altor institute internaționale de cercetare în domeniu și pe efortul specialiștilor români pentru a reuși, împreună, să arătăm tinerilor dimensiunile reale ale tragediei prin care au trecut evreii din România [...]. Sunt convins că societatea românească a spart zidul indiferenței și că nu avem a ne teme de adevăr. [...]

Și pentru că vorbim despre adevăr, permiteți-mi să invoc astăzi și o altfel de

mărturie ce face parte din istoria evreilor din România: să ne amintim și de cei care și-au pus viața în primejdie pentru a-i ajuta și a-i salva pe semenii lor, în acele zile negre ale pogromurilor. Să îi onorăm astăzi și pe „dreptii” tuturor popoarelor, pentru că de la ei avem de învățat o importantă lecție de curaj, de onoare, de solidaritate și de toleranță. Nu există omagiu mai sincer decât să ducem aceste valori mai departe, asigurându-ne că nimeni nu le va mai pune vreodată în pericol.

**„Sunt convins că
societatea românească
a spart zidul indiferenței și nu
avem a ne teme de adevăr”**

**MESAJUL
Prea Fericitului
Părinte
TEOCTIST,
Patriarhul
Bisericii
Ortodoxe
Române**

putut sau că nu au făcut în așa fel spre a preîntâmpina o crimă de asemenea proporții. Cu greu va putea fi uitat tributul de sânge dat de cei sacrificați fără vină, numai pentru faptul că erau de alt neam sau de altă credință decât persecutorii lor, care, în încheșarea minții, au uitat că victimele erau semenii lor, exponenții unei civilizații mult milenare și ai unor valori moral-religioase neprețuite, parte integrantă și

[...] S-au spus multe lucruri despre cei care poartă vina; s-a încercat chiar disculparea onora dar, peste toate acestea, se impune reflecția, de ordin moral, că toți oamenii trebuie să-și reproșeze că nu au

**„Te voi scoate din mâna
celor răi”** (Ieremia 15, 21)

esențială a patrimoniului cultural-spiritual universal [...].

Biserica Ortodoxă Română se roagă pentru sufletele tuturor acelor care au suferit tribulațiile unor regimuri inumane, și cărora li s-au luat viețile în mod arbitrar pentru „vini” precum apartenența la o religie, la un popor sau la o categorie socială.

Biserica Ortodoxă Română salută de asemenea hotărârea Adunării Generale a O.N.U. de a comemora la nivel mondial Ziua internațională a Holocaustului, ca o rememorare perpetuă a ororilor pe care le pot săvârși oamenii care l-au pierdut pe Dumnezeu asupra semenilor lor. Este un prilej de rugăciune și aducere aminte contemporanilor

noștri că asemenea monstruoziții, precum cea petrecută cu evreii în timpul celui de-al doilea război mondial, să nu se mai petreacă, fiindcă *cei ce uită nu merită*, după cum spunea Nicolae Iorga, el însuși o victimă, iar greșelile uitate pot fi oricând repetate.

În aceste momente, când comunitatea evreiască își plânge și se roagă pentru sufletele morților nevinovați de acum 65 de ani, Biserica Ortodoxă Română se alătură rugăciunilor ridicate de-a lungul timpului de către toți cei care au supraviețuit. Așa după cum spune un proverb evreiesc, *cine salvează un om salvează o lume*, cine ucide un om doar pentru vina că este evreu, creștin sau musulman, ucide odată cu el o lume, căci sufletul unui singur om valorează înaintea lui Dumnezeu cât întregul univers.

Bunul Dumnezeu să odihnească cu dreptii Săi sufletele tuturor celor uciși fără de vină.

**Î.P.S. Arhiepiscopul
Romano-Catolic
de București,
IOAN ROBU**

**O lecție
de demnitate
și înaltă
ținută morală**

O mamă l-a învățat pe copilul ei, care se pregătea să devină preot, că este bine să țină mâinile împreunate pentru rugăciune și este bine să țină mâinile desfăcute pentru a face daruri. Comunitatea evreiască ține mâinile împreunate rugându-se pentru odihna sufletelor victimelor Holocaustului și deschide mâinile pentru a oferi lumii o lecție de demnitate și înaltă ținută morală în fața fenomenului antisemit ce cunoaște, azi, o evidentă recrudescență în lume. Rememorarea are un puternic scop profilactic pentru viitor. Biserica romano-catolică vă va sta mereu alături pentru neuitarea celor căzuți pradă urii și intoleranței, pentru combaterea antisemitismului din lumea de azi.

ADRIEAN VIDEANU,
primarul general
al Capitalei

**Este important
să curmăm orice formă
de antisemitism
în societatea românească**

[...] Democrația este un sistem perfectibil și de aceea va trebui să veghem permanent la respectarea libertăților și drepturilor democratice, la protejarea minorităților care fac parte din istoria noastră comună, ele având o mare contribuție la dezvoltarea societății românești. Acest lucru este în primul rând valabil pentru evreii din România, a căror contribuție la dezvoltarea economică, socială și culturală a țării este remarcabilă.

Având în vedere toate acestea, apare și mai tragic momentul de acum 65 de ani, când, pe fondul luptei pentru putere dintre generalul Ion Antonescu și Garda de Fier, al disoluției autorității și al încadrării depline a României în Axa Berlin-Roma-Tokio, s-a putut ajunge la asemenea asasinat și violențe nepermise.

Desigur, specialiștii au analizat și vor analiza aceste evenimente; în acest cadru, salut și inițiativele din aceste zile, între care aș sublinia Conferința Internațională organizată de Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wiesel”. Comemorarea de astăzi se înscrie și ea în șirul acestor manifestări, a căror necesitate este mai presus de orice evidență.

Pentru noi, oamenii politici, important este să acționăm consecvent pentru dezvoltarea și consolidarea sistemului democratic din România, să curmăm orice formă de antisemitism din societatea românească, să încurajăm toleranța și conlucrarea dintre majoritate și minorități, să protejăm patrimoniul acestora din urmă ca făcând parte din patrimoniul național [...].

**E.S. RODICA
RADIAN
GORDON,**
ambasadorul
Statului Israel
în România

**Pogromul din București –
rezultatul unor decenii
de propagandă antisemită**

Comemorarea a 65 de ani de la pogromul din București a fost marcată în acest an de o serie de manifestări cultural-științifice de o înaltă ținută, ceea ce a făcut posibil ca perpetuarea memoriei victimelor să fie însoțită și de o cunoaștere a faptelor în sine. Și într-adevăr, este greu să mai adăugăm ceva substanțial, după toate cele spuse și auzite și cu prilejul Conferinței internaționale, care a avut loc în urmă cu două zile, și mai ales după mărturia cutremurătoare a domnului Gutman Ben Zvi. Pogromul din București nu a fost un eveniment spontan, o instrumentalizare strategică a unui moment de anarhie, ci a fost pus în practică după un plan prestabilit. Mai mult, pogromul a fost doar un prim pas în ceea ce a devenit Holocaustul din România. Cert este că, din punct de vedere ideologic, el a fost pregătit pe o perioadă de decenii în care doctrina antisemită a contribuit la transformarea evreilor în paria ai societății. De aceea mi se pare evidentă obligația morală pe care o avem cu toții, și anume aceea de a comemora și de a învăța. Astăzi trebuie să ne gândim la suferința celor care au fost torturați și uciși, la disperarea celor care i-au pierdut pe cei dragi.

Continuare în pag. III

E.S. NICHOLAS TAUBMAN,
ambasadorul S.U.A. în România

**Trebuie
să rezistăm
tentației
de a ascunde
adevărul,
oricât
de dureros**

Din partea Ambasadei mele, a Guvernului S.U.A. și a poporului american, mulțumesc F.C.E.R. pentru organizarea acestei importante comemorări. Victimele aveau chip, aveau familie. Fiecare era tatăl, mama, fiul, fiica, prietenul, iubitul cuiva și fiecare era un copil al lui Dumnezeu. Astăzi, rememorăm, de asemenea, victimele incendiului de ură reprezentat de Holocaust, ce a făcut șase milioane de victime în Europa, în care se includ și cele 400.000 în România. Este o provocare pentru fiecare democrație recunoașterea moștenirii acestor indescriptibile cruzimi. Totuși, trebuie să rezistăm tentației de a ascunde adevărul, oricât de dureros. Rememorarea întărește poporul nostru și instituțiile noastre democratice [...]. În anii din urmă, România a făcut pași în direcția recunoașterii acestui tragic capitol de istorie [...]. Suntem toți conștienți de faptul că niciodată nu trebuie să uităm ceea ce s-a întâmplat... Niciodată nu vom mai păși în direcția urii demoniace și a intoleranței.